

POSTANOWIENIE

3 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 3 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa E. J.
przeciwko T. spółce akcyjnej w W. i T. 1 spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej E. J.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 18 kwietnia 2024 r., VII AGa 1042/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego tytułem kosztów postępowania kasacyjnego 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia powódce do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powódki E.J. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 18 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno przede wszystkim być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko

wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia SN z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07 i z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Natomiast powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. postanowienie SN z 10 stycznia 2025 r., I CSK 2187/23).

Skarżąca przyjęła, że w ramach niniejszej sprawy zachodzą istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do odpowiedzi na następujące pytania:

1. „Czy w świetle art. 764³ § 1 zd. drugie k.c. wysokość świadczenia wyrównawczego należnego przedstawicielowi handlowemu po rozwiązaniu umowy agencyjnej odpowiadająca utraconym przez agenta prowizjom powinna być w ramach korekty tej wartości według zasad słuszności pomniejszona o zwykłe koszty prowadzenia działalności agenta, co skutkuje wyliczeniem świadczenia wyrównawczego według dochodu, a nie przychodu agenta?”,
2. „Czy w świetle art. 764³ § 1 zd. drugie k.c. wysokość świadczenia wyrównawczego należnego przedstawicielowi handlowemu po rozwiązaniu umowy agencyjnej powinna zostać pomniejszona ze względu na zasady słuszności o przeciętne koszty działalności agenta w sytuacji, gdy zgodnie z

umową agencyjną agent wynagradzany jest w całości na zasadzie prowizji, jednak w ramach umówionej prowizji agent ma obowiązek ponosić koszty swojej działalności, w tym utrzymywania placówki handlowej (agencji) dostępnej dla innych agentów i klientów dającego zlecenie?”

Jednocześnie skarżąca wskazała, że przedstawione zagadnienia prawne wynikają z występujących od wielu lat w orzecznictwie sądowym rozbieżności polegających na dokonywaniu przez sądy różnej wykładni art. 764³ § 1 zd. drugie i § 2 k.c. w zakresie wyliczenia wysokości świadczenia wyrównawczego należnego przedstawicielowi handlowemu po rozwiązaniu umowy agencyjnej, które to wyliczenie przez część sądów ustalane jest według dochodu, a część według przychodu agenta.

Z przedstawionych przez skarżącą argumentów nie wynika, że w ramach niniejszej sprawy zaistniały przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na które powołuje się powódka. Należy przypomnieć, że z orzecznictwa Sądu Najwyższego jednoznacznie wynika, że ustalenie wysokości świadczenia wyrównawczego, o którym mowa w art. 764³ k.c., powinno nastąpić z uwzględnieniem konkretnego stanu faktycznego i jego specyfiki, przesłanek nabycia roszczenia o to świadczenie, sposobu wynagradzania agenta i kosztów działalności jego przedsiębiorstwa, a także pewnej symetrii między świadczeniem wyrównawczym, a dochodem uzyskiwanym przez agenta lub zwyczajowo przyjętym w stosunkach danego rodzaju. Przy ustalaniu tej wysokości dopuszczalne jest zastosowanie art. 322 k.p.c. (zob. wyr. SN z 8 listopada 2013 r., I CSK 712/12, OSNC-ZD 2015, Nr A, poz. 7). Ponadto ustawodawca w art. 764³ § 1 i 2 k.c. ustanowił tylko górną granicę świadczenia wyrównawczego oraz zawarł bardzo ogólne wytyczne co do sposobu ustalenia wysokości świadczenia. Ustawa pozostawiła sądom swobodę polegającą na możliwości indywidualizacji świadczenia na podstawie konkretnego stanu faktycznego, a doprecyzowanie kryteriów określenia rozmiarów świadczenia pozostawiła orzecznictwu. Jako punkt wyjścia obliczenia wysokości świadczenia wyrównawczego przyjąć można roczny dochód agenta, tj. sumę prowizji za okres roku, pomniejszoną o roczne koszty prowadzenia placówki (art. 764³ § 2 k.c.). Sposób obliczenia wysokości świadczenia wyrównawczego, określony w art. 764³ § 1 k.c., zawiera sam w sobie

mechanizm ocennego szacowania. Dodatkowo można stosować art. 322 k.p.c., jeżeli dane będące podstawą szacowania na podstawie art. 764³ § 1 k.c. nie są możliwe do ustalenia w sposób ścisły (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r., II CSKP 645/23).

Poza tym z racji tego, że w powołanym przez skarżącą przepisie mowa jest o przyznaniu przedmiotowego świadczenia biorąc pod uwagę względy słuszności, to nie można twierdzić, że słusznym byłoby przyznanie wynagrodzenia uwzględniającego koszty prowadzenia działalności, w sytuacji kiedy kosztów tych skarżąca już nie ponosi.

Należy zatem uznać, że powołane przez skarżącą przesłanki nie zostały spełnione.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

[SOP]

[r.g.]